

Sügis 2010

nr. 16

Läänemaa õigeusu koguduste teabeleht

Jumalateenistused kogudustes

Pühap., 17. okt. kell 11 liturgia Kõmsil. Teenib metrop. Stefanus

Pühap., 31. okt. kell 10 liturgia Haapsalus

Pühap., 7. nov. kell 10 liturgia Haapsalus

Pühap., 14. nov. kell 10 liturgia Haapsalus

15. nov. algab jõulupaast, mis kestab kuni 25. detsembrini

Laup., 20. nov. kell 17 vigiilia

Pühap., 21. nov. kell 11 liturgia Haapsalus. Neitsi Maria Templisseviimise p.

Pühap., 5. dets. kell 10 liturgia Haapsalus

Pühap., 12. dets. kell 10 liturgia Haapsalus

Reede, 24. dets. kell 17 liturgia Haapsalus. Kristuse sündimise püha

Pühap., 26. dets. kell 11 veepühitus ja liturgia Kõmsil. Kristuse sündimise püha, templipüha

KIRIKUAASTA PÜHAD

*Õigeusu kirikuaasta algab 1.septembril. Esimeseks suurte pühade hulka kuuluvaks pühaks on Jumalaema sünnimine, mida tähistame 8.septembril. Sellest sündmusest teame tänu **Jaakobuse** apokrüüfilisele evangeeliumile. See on raamat, mida Piibli kaanoni tekkimise ajal Pühakirja ei arvatud, kuid mis sellest hoolimata on hindamatuks teabeallikaks Maria elukäigu kohta.

*Jumala lunastustöö saab alguse Kristuse sünnist, kes sündis siia maailma naisest, nagu kõik inimesed. Selle püha sündmuse ettevalmistamiseks kasvab Maarja 3 aasta vanuseks saamiseni oma vanemate juures. Kolmandal sünnipäeval viiakse väike Maarja templisse. Selle sündmuse pühitsemiseks on seatud Neitsi Maria Templisseviimise püha, mida tähistame 21.novembril. Siin sünnib esimene ime – pühimasse paika, kuhu oli õigus minna vaid ülempreestritel ja sedagi vaid korra aastas, Paasapäeval, läheb Maarja sisse. Harduses on selle sündmuse tunnistajateks tema vanemad ja neid vastu võtnud ülempreester Sakarias. Templis kasvab neitsi koos teiste enda elu Jumalale pühitsenud naistega. Üheskoos palvetatakse, loetakse pühi tekste ja täidetakse neile antud tööülesandeid. Jumala arm on siin kaitsmas neitsi südant kõige kurja eest.

*Peaingli kuulutamise peale neitsi alandub ja kostab: Vaata, siin on Issanda teenija, sündigu mulle sinu sõna järgi! Ta võtab vastu ülesande, mis talle oli määratud – saada emakojaks maailma sündivale jumalikule Valgusele Kristusele. Rõõmukuulutamise püha pühitseme 25.märtsil.

*Kirik ülistab Jumalasünnitajat “ülemaks kui keerubid ja palju ausamaks kui seeravid” hoolimata sellest, et ta oli inimene inimeste hulgast. Kuid nagu kirjutab apostel ja evangelist Luukas: „Jumal on vaadanud oma teenija alanduse peale ja nüüdsest peale kiidavad teda õndsaks kõik sugupõlvad”. Kolmas üleilmne Efesose kirikukogu aastal 431 andis Maarjale nime Theotokos, Jumalasünnitaja. Tema kaudu tahtis Jumal sündida nähtava inimesena. Nõnda on ta mitte ainult Jeesuse ema, vaid kõikide usklike, kogu loodu ema, olles meile esimeseks pühade seas ning eestpalvetajaks Poja ees. Täiusliku armastuse emana on ta ise Armastus. Juhatades kristlasi, kes teda palves meenutavad, aitab Jumalaema kõiki usklike vastu võtta Lunastaja armu ja õnnistust, olles kõikide kurbade rõõm ja vaevatute abistaja.

KASULIKKU LUGEMIST

Paljudel meist tuleb elus ette olukordi, kus meid palutakse olla ristivanemaks. Sageli me ei tea, mida see tähendab, mida meilt oodatakse. Allolev tekst avab pisut selle auväärse ja vastutusrikka staatuse olemust.

Ristivanemate traditsioon on vana ja ulatub juurtega **algristikoguduse** aegadesse. Varajases kirikus oli ristivanema ülesandeks **teha teatavaks** ristitava tahe võtta vastu püha ristimine ning olla ristitava usu ja töotuste **tunnistajaks** ning tagajaks. Alguses oli ristitaval ainult üks ristivanem. Hiljem see traditsioon muutus. Uues Testamendis ei räägita ristivanematest üldse ja varakristlikus kirjanduseski väga vähe. Seevastu apostlikes seadustes ja õpetustes, kirikuisade seadustes ja kirikukogude kaanonites on ristivanemate roll selgelt määratletud.

Ristimiseks valmistuja **ettevalmistusaeg** kestis tavaliselt 2-3 aastat, vahel oli see aeg lühem, vahel isegi pikem. Nii ristivanemad, kui ristimiseks valmistuja said mõlemad õpetusest osa. Eriti tõusis esile ristivanema roll, kui ristimisele tulid haiged. Sel juhul andis ristimistootused ristivanem, kui haige ise oli selleks võimetu. Puhkudel, kui ristitaval ei olnud ristivanemaid langesid need ülesanded **ristija** õlgadele.

Algristikirikus tunti ainult **ühe** ristivanema olemasolu. Ta pidi olema samast soost, kui ristitav. **7.-8.sajandist** on teateid, et oli juba nii ristiisa, kui ristiema traditsioon. Samal ajal muutub üldiseks laste ristimine, kellele ristivanemad said nagu vaimulikeks vanemateks. **Ristitava vanemad** ei saa olla kiriku traditsiooni kohaselt ristivanemateks. Abielupaar võis olla samas ristivanemaks mõnele teisele lapsele. Ristivanemaks ei saanud olla mungad/nunnad ega alla 14.a. lapsed. Varem ei lubatud ristivanemaks **teiseusulist kristlast**. Meie tingimustes on lubatud võimalus, et üks ristivanematest on näiteks luterlane, juhul, kui peamine ristivanem (poisil ristiisa, tüdrukul ristiema) on õigeusklik. Tema annab ristimislubadused ja võtab vastutuse ristilapse **vaimuliku** kasvamise eest. Seega ei ole ristivanem ainult ristimise formaalne tunnistaja, vaid ristivanema ülesanne on oma olemuselt **kutsumus kogu eluks**. Ta peaks teadma õigeusu põhitõdesid, teadma salasuste (sakramentide) tähendust ja mõistma oma rolli tähtsust. Ristivanem on eelkõige heaks **eeskujuks** ristilapsele tema arenguteel.

Nende vahel valitseb kogu elu vaimne ja hingeline side. Kirik kasutab siin nimetust „**vaimne sugulus**“. Ristivanem on nagu vahendaja ristimisel toimivas uuestisünnis. Kiriku traditsioonis on ristilapse ja –vanema suhet nähtud võrdväärseks lapse ja vanemate suhtega. Seda vaimset sugulust on peetud mõnedel puhkudel lihalikust sugulusest tähtsamaks.

Siit lähtuvad mitmed asjaolud. Näiteks, **abielu on keelatud ristilapse ja ristivanema vahel**, samuti ristivanema ja – lapse leseksjäänud ema vahel.

Nagu eelnenust nähtub on Kirik ristivanemale seadnud suuri nõudmisi. Meie ajal peame ristivanema rolli uuesti teadvustama. **Ristivanema ülesanne ei ole formaalsus, vaid sügavalt kiriklik ja vaimne.**

Kirik õpetab, et ristimisel saab laps oma kaitsja, nähtamatu **taevase koguduse** esindaja, kaitseingli, kes kaitseb, hoiab ja juhatab inimest siin **nähtavas koguduses**, palvetades

tema eest ja püsites tema juures igas olukorras. Ristivanemat võime võrrelda kaitseingliga selles mõttes, et temagi on seatud ristilast juhatama, püsima tema kõrval eri olukordades, juhatama teda taevastel teeradadel, mis juhivad igavese elu poole. Kaitseingel toimib nähtamatult. Ka ristivanem peaks olema kõigepealt eeskujuks. Peegeldades oma usku, teisisõnu elades ise kiriku osaduses selle kogu ulatuses, juhatab ristivanem oma eluga ristilapse elu samas suunas. Nii, nagu kaitseingel palvetab alati, nii on ka ristivanema tähtsaim ülesanne palvetada oma kaitsealuse eest. Ristivanem peaks suutma ka vajadusel nõustada ja juhatada, see aga eeldab oma usu aluste ja sisu tundmist.

Nüüdsel ajal, kui laste ristimine on tavaline algab ristivanema ülesanne sellest, et ta hoiab last ristimise ajal süles. Ta annab lapse eest lubadused loobuda saatanast ja vastu võtta Kristus, samuti loeb ta usutunnistuse. Varakristlikus kirikus vastutas ristivanem ka täiskasvanud ristitava eest eeltoodud tingimustel. Ka nüüd vajame ristivanemat, kui täiskasvanu on ristimisele tulemas.

Ristivanema ülesannetesse kuulub oma vaimuliku **lapse toomine armulauale** ja osalemine **pere kiriklikus** elus. Tavaks on saanud, et ristivanem kingib ristimisel lapsele risti. See on nagu vaimse suhte sümbol. Hiljem võib ristivanem lapsele kinkida erinevaid asju: nimepühaku ikooni, õlilambi ikooni ette, Piibli jne. Samuti võib ta lapsele rääkida tema kaitsepühaku elust ja juhatada õigeusu traditsiooni juurde, muuhulgas vastava kirjanduse kaudu. Eelkõige aga oma elu kaudu eeskuju andes. **Murdeas** võib ristivanem olla lapsele heaks sõbraks ja nõuandjaks.

Ristivanema ja lapse suhe on siiski kahepoolne. Lapse esimestel eluaastatel on ristivanem andjaks pooleks. Hiljem võime mõelda, et ka **ristilapsel** on omad kohustused ristivanema suhtes, eelkõige palveosadusest tulenevad. Kui ristivanem on olnud oma ülesannete kõrgusel, võib loota, et ristilaps talle vanaduspõlves hoole ja meelespidamisega tasub.

Täiskasvanuna kirikuga liitunud on üldjuhul tuttavad kiriku tavade ja traditsioonidega. Kuid ka neile kulub ära ristivanema olemasolu, kes armastavalt toetab ja juhatab ristilast tema arengus ja kellelt võib julgelt küsida nõu, kui seda tarvis läheb. Ristivanema ülesanne võib tunduda vastutusrikas ja isegi hirmutav. Siiski tuleks seda suhet usaldada. Ajapikku elu õpetab ja juhatab, kui käime oma eluteed Kristuses.

KROONIKA

* 5.juunil 2010 toimus Haapsalu linnas üritus **Avatud Uksed**, mille raames oli külastajatele avatud ka Ilon Wiklandi lapsepõlvemaa Linda tänavas. Rahvale olid avatud Maria-Magdaleena kirik, kogudusemajad ja aed.

* 20.juunil 2010 toimus piiskoplik liturgia, millel teenis metrop. Stefanus. Kaasteenijatena preestrid Juha Hirvonen ja Tapio Rautamäki Helsingist ning Jüri Ilves. Liturgia lõppedes tänati soojalt Soome Sõprusühingu (VYS) esindajaid, kes annetasid ja paigaldasid meie kogudusemajale **õhksoojuspumba**.

* Läänud suvel olid meie **pühakoja ukсед külatajatele avatud**. Kirikut külastas väga palju meie linna külalisi ja linnakodanikke. Paljudele oli meie kaunis kirik suureks avastuseks, ei teatud, et kirik tegutseb taas õigeusu pühakojana.

* Vormsi saare õigeusklike elu on näitamas elavnemise märke. 17.juulil ja 18.septembril peeti taas üle mitme aastakümne liturgiat varemetes seisvas Hullo Ülestõusmise kirikus. Teenimas olid pr. Jüri ja diakon Aabraham.

* 11.sept. toimus palveteenistus Väike-Lähtru kirikuvaremetes, millega tähistati templipüha, Jumalasuunnitaja Sünnimise püha.

* Haapsalu erinevate **koguduste vaimulikel** on heaks tavaks koguneda kord kuus, et vestelda, vahetada kogemusi ja lugeda pühakirja. Oktoobris oli kogunemisaigaks meie kogudusemaja. Üheskoos loeti psalmi 142 ja arutleti eluliste küsimuste üle, samuti kuulati õp. Tiit Salumäe reisimuljeid Hiinasse ja Lõuna-Koreasse, kus toimus Ülemaailmne Piibliseltsi Kongress.

PALJU ÕNNISTUSRIKKAIK AASTAID!

Kristin Tölpt	05.09
Jelena Tode	05.09
Paul Andrejev	06.09
Anne Kanarbik	13.09
Leonella Ajaots	17.09
Grete Tölpt	18.09
Timoteus Landes	18.09
Erko Immanuel Tölpt	21.09
Jelena Deikova	24.09
Kadri Ilves	02.10
Kristel Tölpt	26.10
Eero Tölpt	30.10
Adele Tölpt	01.11
Enn Johannes Tuur-Eggesbo	07.11
Gard Eelija Tuur-Eggesbo	13.11
Avo Aabraham Tölpt	14.11
Toomas Väljataga	23.11

Kiigake ikka meie koguduse kodulehte internetis www.maria-magdaleena.ee
Esilehel alati täpne teave teenistuste kohta, artiklite all peatükke teoloogiast ja traditsioonidest, galeriis pilte meil toimunud sündmustest jne.

Issand hoidku ja varjaku meid, sest Temas on Tõde!

Järgmine leht ilmub detsembris.

